

Carlo Goldoni

SLEHA DVOU PÁVU

carlo goldoni sluha dvou pánů

překlad **eva bezděková**

kostýmy **samiha maleh**

scéna **michael klang**

choreografie **jaroslav moravčík**

režie **ivan misař**

hudbu k závěrečné písničce složil

miroslav liška

osoby a obsazení:

pantalone de bisognosi **miloslav čížek**

clarice, jeho dcera **eliška adamovská**

doktor lombardi **vitězslav kryške**

silvio, jeho syn **ondřej frydrych**

beatrice alias federigo rasponi

petra sklářová

florindo aretusi, její milenec

robert urban

brighella, hostinský

miroslav liška

smeraldina, komorná clarice

adéla kruliková

truffaldino **petr sutorý**

číšník, sluha **tomáš hába**

nápověda **libuše berkouá**

inspice **dominik gracz**

těšínské divadlo český těšín, příspěvková organizace

ředitel **karol suszka**

šéf české scény **miloslav čížek**

dramaturg české scény **ivan misař**

premiéra 10. září 2016 u 17. 30 hod. u těšínském divadle
sezóna 2016 / 2017

inscenace vznikla za finanční podpory
ministerstva kultury české republiky
a města český těšín

carlo goldoni

* 25. 2. 1707 Benátky † 6. 2. 1793 Paříž

Slavný italský dramatik, autor mnoha divadelních komedií Carlo Goldoni se narodil v rodině lékaře Giulia Goldoni a Margherity Salvioni. Číst a psát se naučil ve čtyřech letech, již v devíti napsal svou první hru. V mládí kočoval s hereckou společností, vystudoval práva, pracoval v advokátních kancelářích, kde však působil jen velmi krátce. Toulal se po severní Itálii, pracoval např. pro benátského velvyslance v Miláně, stal se také účastníkem bitvy u Parmy. Protože jeho první komedie byly úspěšné, posunulo jej to až na post dramaturga a režiséra divadla Saint Angelo v Benátkách. Snažil se o reformu italské ko-

medie a odvážil se jako první prolomit tradici commedie dell'arte tím, že zrušil masky, odstranil stereotypní kostýmy a vypořádal se i s improvizací v rámci jednotlivých situací a dialogů. Do té doby nebylo pevné libreto, ale jen námět hry a herci si domýšleli a vymýšleli děj až na jevišti. Goldoni psal kompletní scénáře se standardními dialogy. Jeho hrdiny už nebyli stylizovaní harlekýni, ale obyčejní lidé středních vrstev, které odpozoroval v rodinách Benátkách. S jemnou ironií popisoval jejich starosti i radosti, které prožívali každý ušední den a podařilo se mu zobrazovat problémy společnosti. Zásady reformy kodifikoval v díle Komické divadlo.

V tomto období napsal své nejznámější komedie – Sluha dvou pánů, Kavárnička, Mirandolina, Náměstíčko a mnoho dalších. Téměř deset let sklízel úspěchy na domácích jevištích i za hranicemi Benátek. Avšak v době největší slávy se začal prosazovat jeho konkurent a neúnavný kritik, o patnáct let mladší, Carlo Gozzi. Ten naopak propagoval nadále commedii dell'arte. Goldoni roztrpčený a unavený neustálou kritikou opustil Benátky a přijal místo v Comédii Italienne v Paříži, které ovšem v kontextu francouzského divadla hrálo spíše konzervativní roli. Goldoniho tvorba se musela částečně podřít ukusu publika a jeho divadelní činnost nepřinesla zcela očekávaný úspěch. Za zmínku stojí komedie Vějíř.

Stárnoucí Goldoni se stal učitelem královských dcer, nejdříve Ludvíka XV. a pak Ludvíka XVI. Tehdy napsal svou nejlepší francouzskou komedii Bručoun dobrodinec pro představení ve Versailles.

Zestárlý a částečně osleplý Goldoni umírá v Paříži.

commedia dell arte

Jde o druh improvizovaného divadla barokní Itálie. Největšího rozmachu dosahovala v letech 1570 až 1650. Od 18. století její uliv postupně slábne, nicméně občas se hraje dodnes. Kočouné herecké společnosti commedie dell'arte ovlivnily herce a dramatiky ve všech evropských zemích, kam tento druh dramatu doputoval.

jak se hrálo

Commedia dell arte je založena na pevných, ustálených charakterech postav a improvizaci. Existovaly typy postav, které se objevovaly v každém představení (s mírnými změnami). Všechny postavy měly vlastní masku, takže obecenstvo je hned poznalo. Herec hrál často celý život stejnou postavu. Měl naučené uhodné repliky a zuládal její charakter. Před vystoupením se dohodla pouze jakási osnova děje (zápletka, konec), které se všichni drželi, ale samotné dialogy byly dílem herců přímo na jevišti. Představení tedy bylo spontánní a schopné pružně se přizpůsobit konkrétním reakcím diváků.

Postavy commedie dell arte se zpravidla rozdělují do tří skupin:

vecchi

Jsou to staří muži, páni. Brání mladým v lásce (Pantalone, Dottore, Capitano). Služebnictvo jim dělá ušelíjaké potíže.

innamorati

Jsou to milenci. Nemívali masky a byli oblečeni podle poslední módy. Zamilují se a po různých peripetiích a trápeních (hlavně ze strany starých) jsou na konci hry konečně spolu. Ve hře byly většinou dva páry milenců.

zanni

Jsou to sluhové, které najal jeden z pánů. Existuje několik charakterů (Brighella, Pedrolino, Pulcinella) Patří sem i harlekýn a kolombína.

konkrétní typy

harlekýn

Harlekýn (arlecchino) je komický sluha jednoho z pánů a je velmi oblíbený u publika. Většinou bývá zamilovaný do kolombíny, ale jeho touha je omezoována strachem z pána a často i hladem. Je mazaný, mnohdy až zlomyslný, většinou myslí především na sebe. O svou lásku musí bojovat se starším sokem. Diváci ho poznají podle mnohobarevného kostkovaného kostýmu a černé škrabošky.

kolombína

Kolombína (columbina, arlecchina) je služka zaměstnaná u pana Pantalona, stará se o jeho dceru. Radí jí v milostných záležitostech, zařizuje schůzky a odstraňuje Pantalona z cesty. Ten jí často dělá neslušné návrhy. (Zpravidla je vybavena neodmyslytelnou pomůckou – tamburínou) Bývá

nejchytřejší ze všech, umí intrikovat a klamat. Zároveň má milostný vztah s harlekýnem, kterého občas využívá ku prospěchu milenců. Její představitelky se velmi silně líčily kolem očí, ale masku nenosily.

pantalone

Pantalone je lakomý, chlípňý a bohatý (někdy bývá naopak chudý) obchodník původem z Benátek, hovoří tedy benátským dialektem. Je otec jednoho z „innamorati“ (častěji má dceru). Vždy má nějaké vztahy s Dottorem či Capitanem, obchodní nebo osobní. Dělává se mladší a dvoří se jedné z mileneckých postav. Jindy má zase mladou ženu, které připadá odporný. Jeho sloužící mu provádějí různé naschvály a pokaždé ho nějak napálí. (Jeho kostým je červený, nosí plášť)

dottore

Dottore bývá právník nebo lékař. Neustále se snaží předvádět své znalosti, chlubí se latinskými a řeckými citáty. Postrádá ale smysl pro logiku, jeho myšlenky nemají často spojitost. Přesto si myslí, že ví naprosto všechno. Také bývá extrémně požitkářský (jídlo, víno, ženy), dělá si kruté žerty z opačného pohlaví. Nejčastější jsou dialogy s Pantalonom, ať už jako s přítelem, nebo protivníkem. Mívá syna a mluví bologňským přízvukem (kde studoval), bývá bohatý a přísluší mu černý doktorský talár.

Commedia dell arte inspirovala mnoho dramatiků například Shakespeara, Moliéra a Rostanda.

carlo goldoni – výroky

Suět je nádherná kniha, ale nemá cenu pro toho, kdo v ní neumí číst.

Ukažte mi muže, který by odolal ženě, když jí dal čas,
aby mohla uplatnit celé své umění.

Žena je vytrvalejší v nenávisti než v lásce.

Jestliže se žena opravdu zlobí, polibkem to nespraviš. Zde pomohou nejméně tři polibky.

Milovat ženy se neostýchám, jen lásky k nim se bojím,
protože činí muže nemožným před sebou samým.

Žena je ochotna milovat každého muže, který je ochoten denně jí říkat, že ji miluje.

Malé lásky se rodí z poznání, velké z pochopení.

Kdo tě nechce, ten si tě nezaslouží.

Člověk vždy touží po opaku toho, co právě miluje.

Kdo nikdy neopustil svou ulast, je plný předsudků.

Vkus v lásce je jedna věc a chuť na lásku druhá,
takže citová hloubka propasti mezi nimi se dá jen těžko překlenout.

---

práva k provozování tohoto díla zastupuje agentura **dilia praha**
vedoucí obchodního oddělení **dagmar paulíková** • vedoucí dekorační dílny **kristina libosková**
vedoucí krejčovny **helena prokopová** • vedoucí vlásenkárny **šárka šeligová** • jevištní mistr
roman sekula • vedoucí zvuku a osvětlení **uladimír rybář** • vedoucí úseku rekvizit **josef kurek**
• rekvizity **milada zbončáková** • vlásenky **kamila kumpanová** • garderoba **jana černá, jarmila**
gombošová • světla **czesław czakoj, martin valenta** • zvuk **richard damek, michal maliniak** •
jevištní technika **jiří ponča, alfréd benek, jindřich tesarczyk, jiří gebhart, roman havránek**
redakce programu **ivan misař** • foto **karin dziadková** • design **marian siedlaczek** •
tisk **proprint**, s. r. o. český těšín
program vydalo **těšínské divadlo** český těšín, příspěvková organizace
zřizovatel - moravskoslezský kraj • ostravská 67 • 737 35 český těšín • tel. 558 746 022-23 •
info@tdivadlo.cz • www.tdivadlo.cz

